

Қорытынды қаржылық аудиттің ақпараттық жүйесі

Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау нәтижелері бойынша қабылданатын құжаттар мониторингі

Аудиторлық іс-шараны жүргізуге жауапты тұлға тұрақты және жүйелі негізде мыналардың:

1) аудиторлық қорытындыда берілген ұсынымдарды қарау нәтижелері туралы ақпараттың және мемлекеттік аудит объектісі және өзге мүдделі мемлекеттік органдар жіберетін растаушы құжаттардың толықтығына және уақтылығына;

2) міндетті түрде орындау үшін жіберілген нұсқамалардың орындалуы мен мемлекеттік аудит объектісі және (немесе) өзге мүдделі мемлекеттік органдар жіберген растаушы құжаттардың толықтығына және уақтылығына мониторингі жүзеге асырады.

Аудиторлық қорытындыда берілген ұсынымдарды қарау нәтижелері, сондай-ақ нұсқамалардың орындалуы туралы ақпаратты мемлекеттік аудит объектісі және өзге де мүдделі тұлғалар растаушы құжаттарын қоса бере отырып, тиісті құжаттарда көрсетілген мерзімдерде уәкілетті орган және оның аумақтық бөлімшелеріне жібереді.

Аудит тобының жетекшісі мемлекеттік аудит объектісінен ақпаратты (растаушы құжаттарды) алған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде мемлекеттік аудит объектісінің ұсынымдар мен нұсқамаларды орындау толықтығына талдау жүргізеді.

Аудиторлық іс-шаралар негізінде сот тәртібінде қарау және (немесе) қылмыстық іс жүргізу немесе өзге аудит объектісіне байланысты емес негіздер бойынша жүзеге асырылған жағдайларды қоспағанда, нұсқамалардың тармақтарын орындау мерзімін мемлекеттік аудит объектісінің дәлелденген негіздемелері болған кезде екі реттен асырмай ұзартуға жол беріледі.

Ұсынымдар мен нұсқамалар толық орындалған жағдайда осы Қағидаларға [15-қосымшаға](#) сәйкес нысан бойынша аудиторлық іс-шараның аяқталғаны туралы анықтама жасалады.

Мемлекеттік аудит объектісі нұсқаманы көрсетілген мерзімде орындамаған немесе тиісінше орындамаған жағдайда аудит тобының жетекшісі немесе мемлекеттік аудитор нұсқамада көрсетілген мерзім аяқталған күннен бастап бес жұмыс күні ішінде ӘҚБК-нің [462-бабына](#) сәйкес шаралар қабылдайды.

2-параграф. Сапа бақылауы

Уәкілетті органның басшысы өз қызметі барысында мемлекеттік аудиторлар жасайтын құжаттарға тұрақты тексеру жүргізу арқылы тәуекелдерді басқару жүйесінің негізінде ішкі мемлекеттік аудит органдары қызметінің және мемлекеттік аудиторлар әрекеттерінің стандарттармен және осы Қағидаларда айқындалған тәртіппен стандарттарға, Қағидаларға сәйкестігі тұрғысынан тексеруді тұрақты жүргізу жолымен сапаны бақылаудың ұйымдастырылуын қамтамасыз етеді.

Жүргізілген ішкі мемлекеттік аудит нәтижелері бойынша қабылданған құжаттар сапа бақылауына жатады.

Уәкілетті органның және оның аумақтық бөлімшелерінің құжаттарының сапасын бақылау екі деңгейге бөлінеді:

бірінші деңгейдегі сапа бақылауы – уәкілетті органның осы мемлекеттік аудитте қатыспаған мемлекеттік аудиторы немесе уәкілетті органның аумақтық бөлімшесінің құрылымдық бөлімшесі жүргізетін сапа бақылауы;

екінші деңгейдегі сапа бақылауы – уәкілетті органның екінші деңгейдегі сапа бақылауын жүргізуге уәкілетті құрылымдық бөлімшесі жүргізетін сапа бақылауы.

Сапа бақылауын ішкі мемлекеттік аудитті жүргізуге қатыспаған мемлекеттік аудиторлар жүзеге асырады.

Сапа бақылауының нәтижелері осы Қағидаларға [16-қосымшаға](#) сәйкес нысан бойынша сапа бақылауының қорытындысымен ресімделеді.

. Уәкілетті органның құрылымдық (аумақтық) бөлімшелері уәкілетті орган және оның аумақтық бөлімшелері жүргізген барлық аудиторлық іс-шаралардың, оның ішінде құқық қорғау органдары мен сот мамандар ретінде тартқан мемлекеттік аудиторлар жүргізген мемлекеттік аудит нәтижелері бойынша берілген материалдардың (қорытындылардың) бірінші деңгейдегі сапа бақылауын жүргізеді.

Бір аудиторлық іс-шараның бірінші деңгейдегі сапа бақылауын жүргізу ұзақтығы аудиторлық есепке, қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есепке мемлекеттік аудитор қол қойған күннен бастап он жұмыс күнінен аспайды. Мемлекеттік аудит объектісінің аудиторлық есепке қол қоймауы сапа бақылауын жүргізу үшін кедергі болмайды.

Бірінші деңгейдегі сапа бақылауы қорытындысын сапаға бақылауды жүргізген қызметкер жасайды және қол қояды және оны уәкілетті органның құрылымдық (аумақтық) бөлімше басшысы бекітеді.

Мемлекеттік аудит объектісінің басшысымен немесе оның орнындағы тұлғамен аудиторлық есепке немесе қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есепке қарсылықтар жіберген жағдайда сапаны бақылау Заңның [11-1-тарауында](#) белгіленген тәртіппен қарсылықты қарау қорытындылары бойынша шешім шыққаннан кейін жүргізіледі. Уәкілетті органның құрылымдық бөлімшесі уәкілетті органның және оның аумақтық бөлімшелерінің мемлекеттік аудиторлары өз қызметі барысында жасайтын құжаттардың, оның ішінде құқық қорғау органдары мен сот мамандар ретінде тартқан мемлекеттік аудиторлар жүргізген мемлекеттік аудит нәтижелері бойынша берілген материалдардың (қорытындылардың) екінші деңгейдегі сапа бақылауын жүзеге асырады.

Бір аудиторлық іс-шараның екінші деңгейдегі сапа бақылауын жүргізу ұзақтығы екінші деңгейдегі сапа бақылауын жүргізу үшін негіз болған құжат келіп түскен күннен бастап жиырма жұмыс күнінен аспайды. Қосымша зерделеу немесе тексеру жүргізу қажет болған жағдайда екінші деңгейдегі сапа бақылауын жүргізу "Жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібі туралы" 2007 жылғы 12 қаңтардағы Қазақстан Республикасы Заңының 8-бабының [2-тармағына](#) сәйкес ұзартылады, ол туралы тиісті ішкі мемлекеттік аудит органына хабарланады.

Екінші деңгейдегі сапа бақылауы қорытындысын сапа бақылауын жүргізген қызметкер жасайды және қол қояды және оны уәкілетті органның уәкілетті құрылымдық бөлімшесінің басшысы, ол болмаған жағдайда заңнамада белгіленген тәртіппен оны алмастыратын адам бекітеді.

Екінші деңгейдегі сапа бақылауын жүргізу үшін аудиторлық іс-шараларды іріктеу мынадай өлшемшарттар бойынша жүзеге асырылады:

1) уәкілетті органның тапсырмаларын оның құрылымдық (аумақтық) бөлімшелерінің сапасыз орындауы және орындау мерзімдерін бұзуы;

2) ішкі мемлекеттік аудит нәтижелері бойынша қабылданған құжаттарға шағымдану туралы, сондай-ақ уәкілетті органның және оның аумақтық бөлімшелерінің қызметкерлеріне қатысты жеке және заңды тұлғалардың, мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау объектілерінің өтініштерінің және шағымдарының (жазбаша түрде, сенім телефоны бойынша) болуы;

3) уәкілетті орган және (немесе) оның құрылымдық (аумақтық) бөлімшелері жүргізген аудиторлық іс-шаралардың нәтижелерін талдау;

4) мемлекеттік аудит объектісінің шағымын толық немесе ішінара қанағаттандырған жағдайда ішкі мемлекеттік аудит жөніндегі уәкілетті органның жанындағы Дауларды апелляциялық реттеу жөніндегі комиссияның ұсынымы.

Аудиторлық есепке немесе қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есепке наразылықтар болған кезде аудиторлық қорытынды, сондай-ақ нұсқама тиісті аудиторлық іс-шараға сапа бақылауы өткізілгеннен кейін шығарылады.

. Аудиторлық есепке, қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есепке қарсылықтар келіп түскен жағдайда уәкілетті органның құрылымдық немесе аумақтық бөлімшелері оларды қарау бойынша дәлелдерді, растайтын құжаттарды уәкілетті органның жанындағы апелляциялық комиссияға үш жұмыс күні ішінде Заңмен белгіленген тәртіппен қарау үшін беріледі.

Мемлекеттік аудит объектілерінің наразылықтарын қарау жөніндегі уәкілетті органның құрылымдық және аумақтық бөлімшелерінің негіздемелері әрбір наразылық аспектісі бөлінісінде ресімделеді және оған уәкілетті органның құрылымдық (аумақтық) бөлімшесінің басшысы, ал ол болмаған жағдайда – басшының міндетін атқаратын адам қол қояды.

. Сапаны бақылау мынадай өлшемшарттар бойынша жүзеге асырылады:

- 1) аудиторлық іс-шараны ұйымдастырудың дайындық кезеңіне талаптарды сақтау;
- 2) аудиторлық іс-шараны аяқтау және аудиторлық есепке, қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есепке қол қою мерзімін сақтау;
- 3) аудиторлық есептің, қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есептің белгіленген нысанға және құрылымға сәйкестігі;
- 4) аудиторлық есеп, қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есеп мазмұнының стандарттарға және Қағидаларға сәйкестігі, оның ішінде:
 - жүргізілген аудиторлық іс-шара мақсатының аудит жоспарында көрсетілген мақсатқа сәйкестігі;
 - аудит бағдарламасының мәселелерін қамту және ашу толықтығы;
 - аудит жоспарында және бағдарламасында көрсетілмеген мәселелер және бюджеттік бағдарламалар бойынша аудитті жүзеге асыру фактілерінің болуы;
 - аудитпен қамтылатын кезеңді сақтау;
 - үстеме тексеру жүргізу үшін негіздерді сақтау;
 - бұзушылықтар мен кемшіліктер анықталмаған жағдайда аудит нәтижелерін ресімдеуге талаптарды сақтау;
 - анықталған бұзушылықтарды көрсету кезінде заңнаманы қолданудың дұрыстығы;
 - талаптары бұзылған нормативтік құқықтық актілердің баптарына, тармақтарына және тармақшаларына қажетті сілтемелердің болуы;
 - бұзушылықтар фактілерін баяндаудың нақтылығы мен айқындығы;
 - көрсетілген бұзушылықтар фактілерінің объективтілігі, анықталған бұзушылықтар фактілерін растайтын құжаттардың болуы және аудиторлық есепте немесе қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есепте сілтеме жасалған жазбалардың дұрыстығы;
 - мемлекеттік аудит нәтижелерін аудиторлық дәлелдемелермен растау;
 - жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін объективті және жан-жақты қарастыруды қамтамасыз ету;

бақылау өлшемі (қарап тексеру) актілерін жасау қажет болған жағдайда, олардың болуы, осы Қағидаларға 17-қосымшаға сәйкес нысан бойынша жасалған бұзушылықтар тізілімі мен аудиторлық есеп, қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есеп мазмұнының сәйкестігі әрбір бұзушылықты жеке тармақпен нөмірлеу және тіркеу туралы талаптарды сақтауы;

бұрынғы тексеру нәтижелері және анықталған бұзушылықтарды жою бойынша қабылданған шаралар туралы мәліметтерді көрсету;

5) қаржылық бақылау ден қоюы бойынша қабылданған шаралардың негізділігі мен уақтылығы, мемлекеттік аудит объектісі қабылдаған қаржылық бұзушылықтар сомасын қалпына келтіру және бюджетке өтеу жөніндегі шараларды растайтын құжаттарды тану.

Егер мынадай бұзушылықтардың бірі анықталған жағдайларда аудиторлық есеп немесе қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есеп стандарттарға сәйкес келмейді деп танылады:

1) ішкі мемлекеттік аудит жүргізу бағдарламасымен бекітілген кезең мен мәселелердің жалпы санының жүз пайызын толық қамтуды қамтамасыз етпеуі;

2) бекітілген ішкі мемлекеттік аудит жүргізу бағдарламасында көзделген отыз және одан да көп пайызын толық талдауды (объективті және жан-жақты қарау) қамтамасыз етпеуі;

3) мемлекеттік органдар мен заңды тұлғаларға осындай органдар мен заңды тұлғалардың құзыретіне жататын мәселелер бойынша сұрау салуларға алынған түсіндірулер негізінде қалыптастырылған сапа бақылауының нәтижелері бойынша қорытындыларды қоспағанда, объективті, дәйекті, тиісті және жеткілікті аудиторлық дәлелдердің болмауына байланысты аудиторлық есепте немесе қаржылық есептілік жөніндегі аудиторлық есепте көрсетілген бұзушылықтар тармақтарының (жиынтықта қаржылық және (немесе) рәсімдік сипаттағы) жалпы санының жиырма және одан да көп пайызын растамау;

4) Заңның 18-бабының 5-тармағымен сәйкес жоспардан тыс аудит үшін негіз болған, құжатта мазмұндалған мәселелердің жалпы санының жүз пайызын толық қамтуды және талдауды (объективті және жан-жақты қарау) қамтамасыз етпеуі;

5) сапа бақылауын жүргізу кезінде үш және одан да көп жағдайларда (фактілер) жүргізілген аудиторлық іс-шарамен анықталмаған қаржылық бұзушылықтардың анықталуы;

6) сапа бақылауын жүргізу кезінде жүргізілген аудиторлық іс-шарамен анықталмаған, ішкі мемлекеттік аудит нәтижелеріне немесе мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау мақсаттарына қол жеткізуге әсер еткен рәсімдік сипаттағы бұзушылықтардың анықталуы;

7) мемлекеттік аудит көрсеткіштерінің жалпы санының отыз және одан да көп пайызында тиімділік аудитінің немесе сәйкестік аудитінің көрсеткіштеріне сәйкестігі тұрғысынан мемлекеттік аудит саласын немесе аудит объектісінің қызметін бағалаудың болмауы;

8) жүргізілген аудиттің түріне байланысты жалпы және рәсімдік стандарттардың, ішкі мемлекеттік аудит жүргізуді регламенттейтін Қағидалардың, нормативтік құқықтық және құқықтық құжаттардың белгіленген талаптарын сақтамау.